

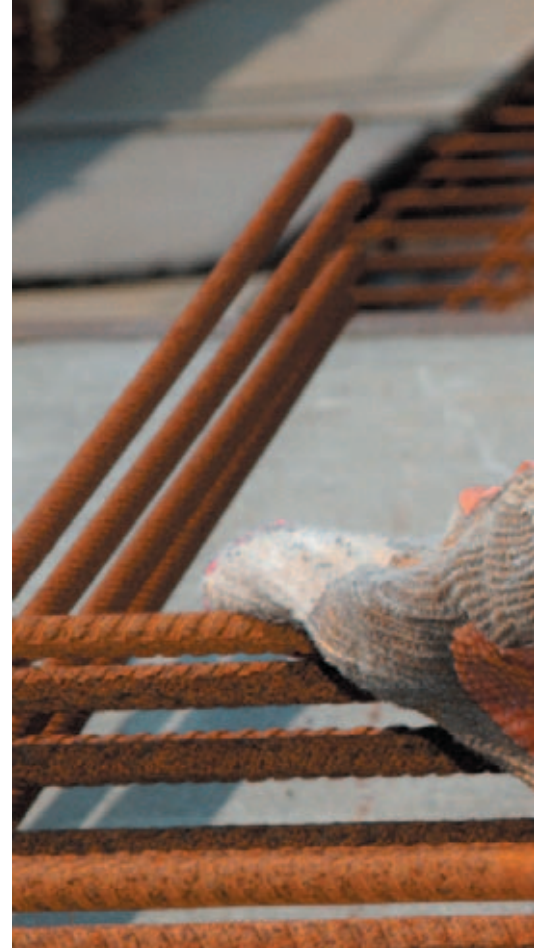
Papier en praktijk bij mededingingsovertredingen

'Accountants melden niet'

Accountants melden opvallend weinig mededingingsovertredingen. NMa en NIVRA willen meer gaan doen aan het informeren van accountants over de diverse vormen van (verrijkende) misleiding en samenspanning.

PETER VAN RIETSCHOTEN

De bouwfraude heeft een waarschuwend effect gehad. Vraag blijft of zoiets voldoende is.

de **Openbaar**
accountant

Gaan accountants in het algemeen te 'gemakkelijk' om met overtredingen van de mededingingswetgeving door hun klanten? Of heeft

het de afgelopen jaren bij de Nederlandse Mededingingsautoriteit (NMa), de landelijke kartelwaakhond, juist meldingen 'geregend' van accountants die zulke overtredingen hebben vastgesteld?

Tjark Tjin-A-Tsoi, directeur Concurrentie-toezicht van de NMa, noemt de cijfers: "Nul meldingen. De afgelopen jaren heeft de NMa meer dan duizend bedrijven beboet, maar hun overtredingen zijn niet door accountants aangemeld. Terwijl het in sommige gevallen toch ging om structurele gedragingen die de beboete ondernemingen als *usance in de sector* karakteriseerden. Kennelijk is de weg naar de NMa voor de accountant nog niet zo voor de hand liggend. Mogelijk ook heeft een aantal kwesties zich aan het oog van de accountant onttrokken. Richtlijn 240 vinden we een uitstekende ontwikkeling, die juichen we toe. Maar het papier is kennelijk toch iets anders dan de praktijk. Of accountants 'te gemakkelijk' omgaan met de mededingingswetgeving? Daar kan en zal ik niet over oordelen."

Verbeteracties

Rob Bosman, directeur Beroepsontwikkeling en -reglementering van het NIVRA, erkent dat er wat valt te verbeteren. "Onderzoek van het MARC (Maastricht Accountancy Research Center) wijst uit dat de naleving van RAC's 240 en 250 beter kan. De afgelopen jaren hebben accountants slechts twee kwesties bij de aangegeven meldingsinstantie, het KLPD, gemeld. We hebben dan ook een aantal verbeteracties ondernomen. Er zijn nu voor de openbare accountant verplichte fraudecursussen. En er is ook binnen accountantskantoren verplichte interne consultatie, waardoor de naleving van de richtlijnen wordt versterkt. Daarnaast is de meldingsplicht van de accountant recentelijk in de Wta herbevestigd en is er op dit aspect ook extern toezicht door de Autoriteit Financiële Markten. Dat is zelfs als een extra waarborg te beschouwen dat de accountant zich aan zijn meldplicht houdt. Er wordt dus hard gewerkt om de accountants meer fraudebewust te maken en hun kennis hierover te vergroten."

Geen NMa-spion

Tjin-A-Tsoi spreekt in deze over alertheid - bij zowel ondernemers als accountants - en stelt dat die door de NMa sterk is vergroot. "Mede door de opgelegde boetes, ja. En de negatieve

RAC 240/250

Niet elke overtreding van de mededingingswetgeving is te beschouwen als fraude. Voor een accountant is er (conform RAC 240) sprake van fraude indien het gaat om een opzettelijke handeling en om misleiding, gericht op verrijking door materiële fraude en geconstateerd bij de wettelijke controle. Tenzij er geredresseerd wordt, moet er melding bij de KLPD (Korps landelijke politiediensten) plaatsvinden. Indien niet geheel aan deze voorwaarden is voldaan, maar de wet wel is overtreden, dient de accountant volgens RAC 250 in ieder geval bevoegde organen te informeren, zoals toezichthouders, raad van commissarissen of audit committee.

publiciteit die daar aan vast zit. Stakeholders vinden dat niet leuk. Er is nog een lange weg te gaan, maar we zien een verandering in denken, in cultuur. Men geeft wat minder snel toe aan de verleiding."

Ook Bosman vindt dat de NMa een duidelijk effect heeft op de naleving van de mededingingswetgeving. "De bouwfraude heeft natuurlijk een waarschuwend effect gehad. Vraag blijft of zoiets voldoende is. Leerzaam voor de accountants is in ieder geval het feit dat zij vaak betrokken zijn bij de afwikkeling

FOTO: MARIA BROUWER

Tjark Tjin-A-Tsoi: ‘Ik zou willen dat de accountant meer gebruikmaakt van de kennis van de NMa.’

van boetes, met name bij de beoordeling van de boetegrondslag.”

Tjin-A-Tsoi: “Wat voor de accountant natuurlijk ook van belang is, is dat hij medeverantwoordelijk of medeaansprakelijk kan worden gehouden voor een overtreding. Denk maar aan het niet melden, in combinatie met ‘hij wist het’ of ‘hij had het kunnen of moeten weten’. De accountant heeft immers de plicht zijn controle zodanig in te richten dat materiële fraude tijdig wordt ontdekt. En daarover moet hij dan dus melden.”

Bosman: “Ik denk dat de accountant zich daar zeker wel van bewust is. En zijn cliënt ook door redressering weer binnen de kaders van wet- en regelgeving zal brengen.”

Clementieregeling

Tjin-A-Tsoi: “Het door de accountant wijzen op de inkeer- c.q. clementieregeling van de NMa - honderd procent clementie voor de eerste kartellist die zichzelf aangeeft - vind ik heel

NMa-boetes

- De Nederlandse Mededingingsautoriteit beboet sinds 1999.
- Totaal opgelegd: ruim 460 miljoen euro (waarvan 75 procent in laatste drie jaar).
- Gemiddelde boete: 500.000 euro.
- Gebruik clementie: circa 45 procent.

belangrijk. Ik kan me zelfs voorstellen dat waar accountants intern veel kennis en ervaring hebben opgedaan met compliance-programma’s, die zij als een product aan hun cliënten zouden kunnen gaan aanbieden.”

Bosman: “Hier ben ik het maar ten dele mee eens. De primaire taak van de accountant is, kortgezegd, situaties beoordelen en daarover rapporteren. Adviezen over hoe de cliënt het een en ander zou kunnen verbeteren, moeten bij voorkeur van andere adviseurs komen. Attenderen is prima, maar de accountant blijft de accountant.”

Tjin-A-Tsoi: “Een accountant is inderdaad geen spion voor of onderzoeker van de NMa. Hij heeft zijn eigen verantwoordelijkheid, zij het dat het daarbij deels ook om een publieke verantwoordelijkheid gaat. In de afweging tussen klant en stakeholders zal hij soms voor de stakeholders moeten kiezen.”

Rob Bosman: ‘De accountant moet altijd zijn rug recht houden. Dat is in kwesties van mededinging niet anders.’

Bosman: “De accountant moet altijd zijn rug recht houden. Dat is in kwesties van mededinging niet anders dan in andere.”

Tjin-A-Tsoi: “Eens.”

Meer bekendheid

Wat zouden in de ogen van de NMa de accountants kunnen doen om de naleving van de mededingingswetgeving op een (nog) hoger niveau te krijgen?

Tjin-A-Tsoi: “Voor zover ik iets over de praktijkvoering van de accountants zou mogen vinden, dan zou ik zeggen: meer bekendheid over en alertheid op overtredingen verkrijgen, een grotere vaardigheid om die te herkennen. En ik zou er voor willen pleiten dat de accountant meer gebruik maakt van de kennis van de NMa. We hebben zogenaamde richtsnoeren en bieden praktische hulp.”

En wat zou de NMa in deze kunnen of moeten doen? Bosman: “Meer bekendheid geven aan wet- en regelgeving. Blijf het vertellen.” ■